

Asia: VN/8915/2024

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Onko teillä yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta?

Lumijoen kunnan mielestä uudistuksen kokonaisuudessa on olennaista se, että palveluprosessia voidaan tarvittaessa keventää asiakkaiden yksilölliset tarpeet huomioiden. Tämä mahdollistaa sen, että työntekijän resurssit saadaan kohdennettua tehokkaasti.

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa palveluprosessista?

Resurssien tehokas kohdentaminen edellyttää asiakkaiden tarpeiden huomioimista. Jäykkä kaavamaisuus voi johtaa tiettyjen asiakasryhmien ylipalveluun ja samalla osan enemmän palveluita tarvitsevien asiakkaiden alipalveluun.

2. Koetteko alkuhaastattelun järjestämisen määräajan pidentämisen viidestä arkipäivästä kymmeneen arkipäivään kannatettavana?

Lumijoen kunta kannattaa lakimuutosta asiakkaan alkuhaastattelun määräajan pidentämistä viidestä arkipäivästä kymmeneen. Tämä varmistaa sen, että tilanteissa, joissa työnhakijoita tulee kerralla paljon, pystytään varmistamaan lakisääteiset tehtävien hoito määräajassa.

Alkuhaastattelua ei välttämättä tarvitsisi järjestää lainkaan; esimerkiksi ne työnhakijaksi ilmoittautuvat, joiden työnhaku on päättymässä työllistymiseen tai työvoiman ulkopuolelle siirtymiseen lähikuukausien aikana. Kaikille työnhakijoille suunnattu alkuhaastattelu ja työllistymissuunnitelma huomioimatta asiakkaan yksilöllistä tilannetta johtaa tietyn asiakasryhmän ylipalvelemiseen (esim. työnhakija, joka on työllistymässä kokoaikatyöhön lähiviikkojen aikana). Tällöin myös työntekijäresurssi on poissa asiakkailta, jotka tarvitsevat enemmän tukea työllistymiseen.

3. Onko täydentävien työnhakukeskustelujen perustuminen asiakkaiden palvelutarpeeseen mielestänne tarkoituksenmukaista?

Resurssien oikeanlaisen kohdentamisen varmistamiseksi viranhaltijalla on oltava harkintavaltaa myös täydentävien työnhakukeskustelujen osalta. Työvoimaviranomaisen pitää pystyä käyttämään harkintaa em. keskustelujen ajankohdasta ja määrästä työnhakijoiden yksilöllisten tarpeiden mukaan. Työnhakukeskustelu ja täydentävän työnhakukeskustelu ovat käsitteinä epäselvät nykyisessä lainsäädännössä. Resurssien oikeassa kohdentamisessa olisi tarkoituksenmukaisempaa, jos asiakkaalle järjestetään alkuhaastattelu ja työnhakukeskusteluja asiakkaan tarpeen mukaisesti. Käsitteestä täydentävä työnhakukeskustelu voitaisiin luopua kokonaan.

4. Näettekö nykyisestä muistutuskäytännöstä luopumisen ja työnhaun voimassaolon päättyminen ensimmäisestä asioinnin laiminlyönnistä kannatettavana?

Lumijoen kunta kannattaa esitystä asiakkaan ennakoivasta neuvonnasta velvollisuuksiin liittyen, jälkeempään tapahtuvan muistuttamisen sijaan. Luopuminen jälkikäteen tapahtuvasta muistuttamisesta vähentää työvoimaviranomaisen hallinnollista työtä. Tarkoituksenmukaisempaa olisi etukäteen, automaattisesti lähetettävä määräpäivän lähestymisestä muistuttaminen. Työnhakijan laiminlyöntien seurannasta työvoimaviranomaiselle kertyy resursseja kuluttavia hallinnollisia tehtäviä.

5. Koetteko työllistymissuunnitelmien sisältöjen määrittelyn olevan palveluprosessin toimivuuden kannalta oleellisia?

Lumijoen kunta esittää, ettei työllistymissuunnitelmien tarkka sisältöjen määrittely ole tarkoituksenmukaista. Työvoimaviranomaiselle on annettava harkintavaltaa työllistymissuunnitelman sisällöstä huomioiden asiakkaan yksilölliset tilanteet.

6. Koetteko asiakkaiden palveluprosessiin sisältyvien asiakastapaamisten sisältöjen määrittelyn olevan palveluprosessin toimivuuden kannalta oleellisia?

Lumijoen kunnan mielestä asiakastapaamisissa on työvoimaviranomaisella oltava harkintavaltaa asiakastapaamisten sisällöissä.

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa työnhakuvelvollisuutta koskevista muutoksista?

TYM-asiakkaiden osalta työnhakuvelvoite ei ole kaikille asiakkaille tarkoituksenmukaisin ensimmäiseen suunnitelmaan sisällytettävä tehtävä. Suunnitelmassa voitaisiin sen sijaan velvoittaa esim. osallistumiseen TYM-palveluun ja siinä suunniteltuihin muihin asiakkaalle kohdennettuihin tehtäviin.

2. Näettekö, että alennetun työnhakuvelvollisuuden asettamisen yhteydessä arvioitavissa seikoissa on huomioitu oleelliset tekijät?

On tärkeää tarkastella, onko asiakkaan tilanteessa selkeitä perusteita työnhakuvelvollisuuden alentamiselle tai sen poistamiseen kokonaan.

3. Tukeeko työnhakuvelvollisuutta koskevan sääntelyn yksinkertaistaminen ja tietyistä poikkeuksista luopuminen työnhakuvelvollisuuden tarkoituksenmukaista asettamista?

-

4. Työnhakuvelvollisuuteen ehdotettavat muutokset tuovat tietyt asiakasryhmät (esim. osa-aikatyössä olevat sekä henkilöt, joilla on tiedossa myönteinen muutos työnhaun tilanteeseen) yleisen työnhakuvelvollisuuden alentamisen kriteerien piiriin. Näettekö tämän kannatettavana?

Lumijoen kunta esittää, että lainsäädäntöä tulisi selkeyttää työnhakuvelvollisuuden osalta. Työnhakijoista huomattava osa on osa-aikatyössä tai 0-tuntisopimuksella, millä on vaikutusta työnhakuvelvollisuuteen. Nykyisellään työllisyysviranomaisilla ei ole kattavaa tietoa esimerkiksi osa-aikaisesti työtä tekevien toteutuneista työtunneista ja tämä aiheuttaa työnhakijoiden työnhakuvelvollisuutta koskevissa asioissa asiakkaiden eriarvoisuuteen.

Osa-aikaista työtä tekevistä työnhakijoista osa on lähempänä työttömyyttä ja osalla työaika voi lähennellä täysiaikaista työtä. Siksi Lumijoen kunta esittää, että tarkoituksenmukaista olisi tarkastella työnhakuvelvollisuutta suhteessa työaikaan tarkemmin. Olennaista on, että työnvoimaviranomainen voi ohjata asiakasta työnhakijan työllisyystilanteen eteenpäin viemiseen sen sijaan, että ylläpidetään olemassa olevaa tilannetta työnhaussa.

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa työtarjouksiin tehtävistä muutoksista?

Työtarjousten tulisi olla työnhakija-asiakkaille velvoittavia alusta alkaen, koska työn tarjoaminen on työllisyyspalveluiden tärkein tehtävä. Lainsäädännön tulisi olla selkeä ja yksinkertainen, työtarjoukset tulisi olla velvoittavia riippumatta työttömyyden kestosta.

2. Tukeeko työtarjouksiin heti työnhaun alusta alkaen ehdotettava velvoittavuus työllistymistä ja työtarjousmenettelyn tarkoituksenmukaista toimeenpanoa?

-

3. Selkeyttääkö työtarjouksiin ehdotetut muutokset kokonaisuutena työtarjouksia koskevaa sääntelyä?

Selkeyttää, lainsäädännön tulisi olla selkeä ja edistää työnhakija-asiakkaiden mahdollisimman nopeaa työllistymistä heti työnhaun alusta alkaen. Mitä pidempään työttömyys kestää, sen vaikeampaa työllistyminen on.

1. Onko teillä lausuttavaa työnhakijalle tai työvoimaviranomaiselle ehdotetusta velvollisuudesta työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen palvelualustalla?

Työnhakija-asiakkaiden työllistymistä edistävää on, että työnhakijan ensimmäiseen työllistymissuunnitelmaan voitaisiin sisällyttää tehtäväksi työnhakuprofiilin julkaiseminen. Lumijoen kunta ei sen sijaan kannata sitä, että työvoimaviranomainen tekisi sitä asiakkaan puolesta tilanteessa, jossa asiakas ei ole itse työnhakuprofiilia luonut. Ei ole työllistymistä edistävää toimia työvoimaviranomaisena asiakkaan tilanteessa vaan ohjata asiakkaita itse toimijoiksi oman työllistämisen edistämiseksi. Velvollisuus työnhakuprofiilin julkaisemiseen lisää vain työvoimaviranomaisten hallinnollisen työn määrää eikä sillä ole työllistymistä edistävää selkeää vaikutusta.

2. Onko teillä lausuttavaa työnhakijoiden työnhakuprofiilissa olevien henkilötietojen (koulutus, työkokemus, muu osaaminen ja työtoiveet) julkaisemisvelvollisuudesta ehdotetussa muodossa julkisena tietopalveluna?

ks.ed.

3. Onko teillä lausuttavaa työnhakuprofiilien tietovarantoa koskevistä muutoksista?

-

4. Onko teillä muuta lausuttavaa palvelualustaa tai työnhakuprofiileja koskeviin muutoksiin?

-

1. Onko teillä lausuttavaa koulutusta vailla olevia nuoria koskevista muutoksista? Erityisesti Opetushallitusta ja Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskusta pyydetään muun ohella arvioimaan esitettyjen muutosten kohderyhmien suuruutta, koska työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole ollut käytettävissään tähän tarvittavia tilastotietoja.

Lumijoen kunta kannattaa esitystä laajentaa nuorten mahdollisuutta hakuvelvoitteen täyttämiseen, koska se huomioi paremmin nuorten asiakkaiden erilaiset tilanteet. Erityisammattioppilaitoksissa nuoret eivät välttämättä voi itse vaikuttaa siihen, suorittavatko tutkinnon osia vai koko tutkinnon, vaan kaikilla heistä ei ole valmiuksia suorittaa koko tutkintoa. Myös maahanmuuttaja-asiakkaiden osalta esitys on kannattava, että jatkossa voisivat täyttää hakuvelvoitetta korkeakouluopintoihin valmentavalla koulutuksella.

2. Onko teillä lausuttavaa työttömyysturvaseuraamuksia koskevista muutoksista?

Työnhakijoiden on haastava selvittää heidän oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan suhteessa laiminlyönteihin, kun niistä on säädetty sekä työttömyysturvalaissa että järjestämislaissa.

3. Onko teillä lausuttavaa muista työttömyysturvamuutoksista?

Monialaisten palvelutarpeiden arviointien osalta olisi syytä selkeyttää, että ne tehdään asiakkaiden työnhakukeskusteluiden yhteydessä.

1. Onko teillä lausuttavaa työllisyysvaikutusarvioihin?

-

2. Onko teillä lausuttavaa liittyen työvoimaviranomaisvaikutuksiin?

-

3. Onko teillä lausuttavaa muista vaikutusarvioista?

Lakiehdotuksessa on otettu useassa kohtaa esille tilastoinnin ja tietolähteiden puutteellisuus, jotka johtavat virheelliseen dataan. Jokaisen ehdotuksen kohdalla olisi syytä kirjata tarkoin, miten ehdotetun muutoksen vaikutuksia tullaan todentamaan.

Muuta lausuttavaa?

Aktivointisuunnitelma:

Aktivointisuunnitelman osalta ei ole tarkoituksenmukaista, että jokaisen asiakkaan asiakassuunnitelmaan sisällytetään yhteistyövelvoite sosiaalihuollon kanssa. Jokaisen aktivointisuunnitelman piiriin kuuluvan asiakkaan kohdalla ei ole kyse asiakkaan sosiaalihuollon palvelun tarpeesta ja nykyisellään tähän käytetään turhaa resurssia näiden asiakkaiden osalta.

Lumijoen kunta esittää, että jatkossa aktivointisuunnitelman laadinta ei olisi velvoittava vain työttömyyden keston perusteella vaan lisäedellytyksenä olisi asiakkaan sosiaalihuollon palveluiden tarve.

Nuorten hakuvelvoitteen selvitys:

Nuorten työnhakuvelvoitteen tutkiminen vie työvoimaviranomaisilta paljon työaikaresurssia nykyisellään, tähän toivottaisiin automaatiota avuksi.

Karsi-Ruokolainen Paula
Lumijoen kunta